

יד מהרש"א

מסכת פסחים

פרק האשה

פז. – צב.

April 4, 2014

© Yechezkel Folger 2014

מפתח

דף פז.....	3
תד"ה כאן ברדופה.....	3
רש"י ד"ה מצאתי כתוב בהגה"ה.....	5
דף פח.....	6
תד"ה וכולן ששחטו.....	6
תד"ה לישא שפחה אינו יכול.....	7
דף פח: תד"ה כופין את רבו.....	8
תד"ה במלך.....	9
דף פט.....	10
תד"ה ונייתי מותר ותד"ה ונטרחו ותד"ה הני מילי בדיעבד.....	10
תד"ה אלא אי אמרת דלא אמנינהו.....	14
דף פט:	15
תד"ה ומאחר דלא.....	15
דף צ.....	16
גמרא בעצים לצלייתו כ"ע ל"פ דכיון דתקנתא דפסח.....	16
דף צ:	17
תד"ה עד שיכלו.....	17
תד"ה בשמיני פשיטא.....	18
דף צא.....	19
תד"ה עשרה ואין יכולין לאוכלו.....	19
דף צא:	21
תד"ה איש ולא קטן.....	21
תד"ה איש זוכה ואין קטן זוכה.....	22
תד"ה ר' שמעון נמי סבר לה כר' יוסי.....	24
דף צב.....	26
רש"י ד"ה אין מביאין.....	26
רש"י ד"ה מצורע שטבל וד"ה יבא עשה.....	27
תד"ה גבי פסח לא העמידו דבריהם.....	28
תד"ה טבול יום.....	29

דף פז.

תד"ה כאן ברדופה

בד"ה כאן ברדופה כו' ומכאן ואילך דקתני היינו ברגל שני ועדיין לא הגידה כו' עכ"ל ר"ל רגל ראשון להליכתה שברגל ראשון לא הלכה דאז הוא ספק וה"ה דהוי מצי למתני ברגל ראשון לחופתה ומיירי שכבר קודם הרגל הגידה שבחה בבית אביה וכמ"ש התוספות לעיל:

1) משנה

a) רישא

i) שחט עלי' בעלה ושחט עלי' אביה תאכל משל בעלה

b) סיפא

i) הלכה רגל ראשון לעשות בבית אביה תאכל במקום שהיא רוצה

2) ברייתא

a) רישא

i) רגל ראשון אוכלת משל אביה

b) סיפא

i) מכאן ואילך תאכל במקום שהיא רוצה

3) In short

ברייתא	משנה	
[רישא] אוכלת משל אביה	[סיפא] תאכל במקום שהיא רוצה	רגל ראשון
[סיפא] תאכל במקום שהיא רוצה	[רישא] תאכל משל בעלה	רגל שני ואילך

4) גמרא

a) The משנה and the ברייתא aren't סותר each other because

i) כאן ברדופה לילך לבית אביה

ii) כאן באינה רדופה לילך לבית אביה

5) רבינו תם by אי נמי of שיטה of ביאור – תוספות

6) הקדמות

a) First הקדמה

i) An אשה who is at בית אביה for any רגל is אוכלת משל אביה

ii) The משנה and ברייתא deal with whether an אשה at שחטה is רדופה לילך to רגל for the coming בבית אביה

b) Second הקדמה

i) An אשה is רדופה to go to רגל בבית אביה to be שבחה that she was considered מגיד בבית חמי' שלימה

- ii) Sometimes an אשה is רדופה be מגיד שבחה in בית אביה even before the first רגל after חופתה
 - iii) Once an אשה goes to בית אביה it's certain that she was then מגיד שבחה and won't be רדופה again
- c) Third הקדמה
- i) It's a ספק whether an אשה is רדופה to בית אביה on the first רגל after her חופה if she was already מגיד שבחה before the רגל
 - ii) If an אשה didn't go to בית אביה for רגל ראשון – it's a ספק whether she's רדופה to בית אביה on רגל שני to be מגיד שבחה
 - iii) An אשה isn't רדופה to בית אביה on the second רגל after חופתה if she was already מגיד שבחה before that רגל
- d) Fourth הקדמה
- i) If an אשה is רדופה to בית אביה the דין is משל אביה
 - ii) If an אשה isn't רדופה to בית אביה the דין is משל בעלה
 - iii) If there's a ספק whether she's רדופה to בית אביה the דין is במקום שהיא רוצה
- 7) The משנה deals with the following cases
- a) תאכל משל בעלה – רישא
 - i) This applies to an upcoming לחופתה רגל שני where she's not רדופה לילך לבית אביה because for רגל ראשון she went to בית אביה and was מגיד שבחה
 - b) תאכל במקום שהיא רוצה – סיפא
 - i) This applies to an upcoming לחופתה רגל ראשון where it's a ספק whether she'll be רדופה to go to בית אביה because she was already מגיד שבחה before the רגל
- 8) The ברייתא deals with the following cases
- a) תאכל משל אביה – רישא
 - i) This applies to an upcoming לחופתה רגל ראשון where she's רדופה to go to בית אביה because she wasn't מגיד שבחה before the רגל
 - b) תאכל במקום שהיא רוצה – סיפא
 - i) This applies to an אשה who didn't go to בית אביה for לחופתה רגל ראשון and it's a ספק whether she'll be רדופה to go to בית אביה for an upcoming לחופתה רגל שני
 - ii) מהרש"א points out that if she does go to בית אביה for לחופתה רגל שני that רגל will count as רגל ראשון להליכתה
- 9) מהרש"א
- a) The סיפא of the ברייתא can also deal with the facts we set out for the סיפא of the משנה
 - b) Since the דין for the סיפא of the משנה is also במקום שהיא רוצה

רש"י ד"ה מצאתי כתוב בהגה"ה

בפירש"י בד"ה מצאתי כאן הגה"ה כו' ובעמוס לא כתיב אלא עוזיהו ומיהו מיכה כו' עכ"ל כתב מהרש"ל וגבי עמוס צ"ל דהתחיל לנבא בימי עוזיהו כו' וה"ה שנתנבא בכל הארבעה מלכים דומיא דהושע כו' עכ"ל. לא ידענא מי דחקו לכך דהא דקאמר דבפרק אחד שנתנבאו הד' נביאים היינו דבימי עוזיהו נתנבאו כלם וכ"ה לשון התוספות בימי עוזיהו נתנבאו ד' נביאים כו' ודקאמר לקמן שאין לך כל נביא ונביא שלא קיפח ד' מלכים כו' עכ"ל דלאו דוקא קאמר שאין לך כל נביא ונביא כו' דכמה נביאים מצינו שלא קיפחו ד' מלכים וה"נ לא קאי אעמוס ותו לא מידי ודו"ק:

1) גמרא

- a) עוזיהו יותם אחז חזקי' during the times of נביאות said הושע
- b) מלכים four מקפה who wasn't נביא There is no
- c) ר' יוחנן
- i) אותו הפרק in נביאות who said נביאים was the first of four הושע
- ii) מיכה – עמוס – ישעיהו – הושע are נביאים The four

2) הגה"ה in רש"י

- a) a פסוק teaches that מיכה said נביאות starting with the מלכות of עוזיהו and continuing with אחז and חזקיהו – but עוזיהו was alive and was נתנגע when the מלכות of יותם began
- b) so in effect מיכה said נביאות during the times of four מלכים the same as הושע

3) מהרש"ל

- a) Although the פסוק for עמוס mentions only that he said נביאות in the times of עוזיהו the פסוק means that his נביאות began in the times of עוזיהו but in fact his נביאות continued during the times of יותם – אחז – חזקי' -
- b) This explains why the גמרא here says that עמוס was נתנבא in the times of four מלכים

4) מהרש"א

- a) קשיא
- i) This is a דוחק for which מהרש"ל has no proof
 - (1) עזי' means only that the four נביאים said נביאות at one common point during the lifetime of עזי'
 - (a) מהלך ד"ה בימי עוזיהו at תוספות supports this
 - (2) and
 - (a) when the גמרא says every נביא was מקפה four מלכים
 - (b) The גמרא is obviously not מדייק because there were many נביאים who didn't overlap four מלכים

דף פח.

תד"ה וכולן ששחטו

[דף פח עמוד א] תוס' בד"ה וכולן ששחטו כו' קמ"ל אפילו סתמא כיון דשחטו אין כו' עכ"ל נראה דר"ל דלענין קטנים וכנענים לא אצטריך ליה למיתני כיון דאפילו במפרש אינן יכולין למחות אלא משום סיפא דחוץ מן האשה כו' אצטריך ליה למתני כיון דשחטו אין לך מיחוי גדול כו' וק"ל:

1) גמרא

a) ברייתא א'

i) A person can be מוחה בנו ובתו הקטנים שוחט קרבן פסח even if they're

ii) But he can't be מוחה בנו ובתו הגדולים שוחט קרבן פסח for his wife and

b) ברייתא ב'

i) רישא

(1) וכולן ששחטו ושחט רבן עליהן צריכות לצאת בשל רבן

ii) סיפא

(1) חוץ מן אשתו ובנו ובתו הגדולים דשחיטתן חשיב כמחאה

2) מהרש"א as explained by תוספות

a) of the ברייתא א' deals only with בנו ובתו הקטנים because it's only the סיפא of the ברייתא ב' that deals with אשתו and בנו ובתו הגדולים

b) Now

i) The רישא ב' that deals with בנו ובתו הקטנים is a פשיטות since בנו ובתו הקטנים need to be מוחה בהדיא even if they're יוצא בשל רבן

ii) The רבותא ב' of the ברייתא א' is that אשתו and בנו ובתו הגדולים aren't מוחה בשל רבן because their שחיטה counts as a מחאה even though they weren't מוחה בהדיא

תד"ה לישא שפחה אינו יכול

בא"ד ואי לא תפסי א"כ בעילתו בעילת זנות ובהשולח כו' עכ"ל בתוס' פרק השולח דחו זה מדקאמר לישא שפחה אינו יכול כו' דמשמע אי הוה יכול לא הוה ניהוש לבעילתו בעילת זנות וכדקאמרי' ממזר נושא שפחה דהיינו בלא קדושין וק"ל:

בא"ד לא איכפת לי' באיסור דהא קנסיב ממזרת עכ"ל מלת ממזרת לחוד אין לו מקום כאן וצ"ל דהא קנסיב נתינה ועיין בביאור דבריהם בתוס' פ"ק דב"ב ובפ' השולח וק"ל:

1) ברייתא

a) חציו עבד וחציו בן חורין A

i) can't be נושא a חורין because of his עבדות and he can't be נושא a שפחה because of his חורין בן חורין

ii) to be מקיים in פרי' ורבי' עוסק so that he can be עבד the משחרר to be כופין רבו – לא לתהו בראה לשבת יצרה –

b) Note that it's משמע from the ברייתא that

i) If the person were עבד כולו he could be מקיים פרי' ורבי' by being נושא a שפחה

ii) And it doesn't matter that אין קידושין תופסין בה and that his בעילה will count as בעילת זנות

2) מהרש"א as explained by תוספות

a) קשיא

i) a ממזרת is מותרת to an עבד and also to a חרורי meaning an עבד who was משוחרר

ii) a חציו בן חורין was a full עבד until חציו was משוחרר so his חציו בן חורין has a דין of חרורי

iii) why can't he be נושא a ממזרת

b) תירוץ

i) If the קידושין of the ממזרת by חורין בן חציו is תופס then his חציו עבד is משתמש בצד אשת איש

ii) And if the קידושין isn't תופס then his בעילה is a בעילת זנות

3) מהרש"א here mentioned by תוספות of המשך

a) קשיא

i) קידושין without ישאנה באיסור

ii) After all we've established that

(1) בעילת זנות is a שפחה נושא even though can be עבד כולו (1)

(2) And besides a ממזר can be נושא a שפחה even though בעילתו is a בעילת זנות

דף פח:

תד"ה כופין את רבו

דף פח עמוד ב] בד"ה כופין כו' משום כשיחררה שמא לא תקיים כיון דלא מחייבא כו' עכ"ל ובפשיטות ל"ל כיון דשפחה לא מחויבת במצות פ"ו אין כופין את רבה אא"כ נהוג בה מנהג הפקר דהא לאו מטעם פ"ו קאמר אלא מטעם לשבת יצרה קאמר דכופין דהוי מצוה רבה ושבת יצרה שייך נמי באשה ולכך תירצו דלא תקיים שבת כיון דלא מחויבת במ"ע דפ"ו ודו"ק:

1) מסכת גיטין in גמרא

a) If an אשה is חורין בת חורין we're לשחררה רבה כופין if מנהג הפקר חצי' שפחה וחצי בת חורין אשה is חורין

2) תוספות

a) מהרש"א as explained by קשיא

i) We can accept that if מנהג הפקר בה לא נהגו we're not כופין שיחרור for her to be פרי' ורבי' because she's not מיפקדא on פרי' ורבי'

ii) but still

(1) even if מנהג הפקר בה לא נהגו

(2) why aren't we שיחרור for her to be מקיים - מיקיים לשבת יצרה -

b) תירוצ'

i) since she's not מיפקדא on פרי' ורבי' we can't assume that she'll be מקיים לא לתהו בראה לשבת יצרה

תד"ה במלך

בד"ה במלך כו' ולא קפדי אם גדי ואם טלה אם שמן אם כחוש עכ"ל נראה מדבריהם דר"ל דה"ה בשחט ב' גדיים או ב' טלאים דבמלך ומלכה דיש להם רוב מעדנים אין ברירה דתרווייהו ניחא להו ולכך יאכל מן הראשון כו' אבל אחר דקפיד דלית ליה רוב מעדנים לא ידוע בהי ניחא ליה אם בכחוש אם בשמן אף שהוא אחרון ודו"ק:

1) משנה

- a) if an עבד is שוחט for his רב a גדי and a טלה as a קרבן פסח
- b) the רב eats the one that the עבד brought first

2) גמרא

- a) קשיא
 - i) Since אין ברירה we don't know which קרבן the רב had in mind and בשעת שחיטה both קרבנות should be אסור because of this ספק
- b) תירוץ
 - i) מלך ומלכה שאני
- c) תוספות
 - i) the גמרא means that מלך and מלכה are used to רוב מעדנים and it makes no difference to them "אם גדי אם טלה" אם שמן אם כחש"

3) מהרש"א

- a) by saying תוספות – אם שמן אם כחוש teaches that
 - i) even if an עבד is שוחט two גדיים – instead of גדי וטלה – for a רב other than מלך ומלכה
 - ii) the רב can eat neither because we don't know which גדי he had in mind בשעת שחיטה

דף פט.

תד"ה ונייתי מותר ותד"ה ונטרחו ותד"ה הני מילי בדיעבד

[דף פט עמוד א] בד"ה ונייתי מותר כו' שיקדיש לשם מותר אם שלא היה תם דבזה לא היה טועה כו' עכ"ל הא ודאי דלפירש"י נמי איירי באומר ואם לאו יהיה זה פסח תחתיו } (מ"מ) { } [ד] { לא היה התלמוד טועה במקדישו בתחלה לשם מותר פסח קודם שהקדישו לשם פסח ודו"ק:

בד"ה ונטרחו כו' וא"ת אכתי למאן דלא בעי עקירת שלמים לשם פסח כו' עכ"ל יש לדקדק ומאי קושיא דהא דאיכא מ"ד דלא בעי עקירה היינו אחר זמן פסח אבל קודם זמנו וכ"ש בזמנו לכ"ע ודאי דבעי עקירה כמ"ש התוס' בפ' תמיד נשחט דהכי מוכח התם ויש ליישב דהכי כשהפריש ב' פסחים ויצא כבר בא' מהם יש לדמותו לאחר זמנו דאינו עומד לעצמו שוב לפסח כלל ולא בעי עקירה ותירצו כיון דבזמנו הוא ואיכא איניש כו' וק"ל:

בד"ה ה"מ דיעבד וה"ה דאכולהו אמרי' הכי אסמיכה כו' וי"ל דטוב כו' ממה שיעשו רובן שלא כהוגן כו' עכ"ל ר"ל למאי דקאמר משום דקממעיש מאכילת שלמים ואתי לידי נותר וכן משום סמיכה היינו משום דלכתחלה הוא דבדיעבד לא מיעכבא וכן במתנו' בדיעבד כיפר במתנה א' ולא לכתחלה ומיהו קשה מ"ש בתירוצם דרובם יעשה שלא כהוגן כו' אמאי לא יעשו כולם סמיכה ומתנות ב' שהן ד' ובזריקה כשלמים דהשתא רובם יעשה כהוגן ודוחק לומר דכל הנהו מילי מעכבין בפסח ודו"ק:

1) הקדמה

- a) קרבן פסח means a left-over פסח – a פסח that was הוקדש for פסח but for some reason wasn't brought as a קרבן פסח
- b) קרבן פסח is the same as ליום ולילה only נאכל כו' מותר פסח

2) ברייתא

- a) חמשה שנתערבו עורות פסחיהן זה בזה ונמצא מום באחד מהם ואותו הפסח פסול הוא כולן יוצאין לבית השריפה ופטורין מפסח שני

3) גמרא

- a) קשיא
 - i) Let each of the five bring a new קרבן and say the new קרבן is שלמים if the person was יוצא קרבן פסח with his first קרבן and the new קרבן is his קרבן פסח if his first קרבן was a מום בעל מום
- b) תירוץ
 - i) It's possible that the first קרבן was a פסח so that the second קרבן is actually a שלמים but because we'd be חושש that the קרבן might be פסח we'd be forced to take the קרבן נותר for פסח and apply it to שלמים
- c) רש"י of "ונייתי מותר פסח" as set out by קשיא
 - i) "מתחלתו יתנה עליו אם שלי תם ה' זה יהי מותר פסח"

4) תוספות

- a) תוספות of רש"י as understood by שיטה
- i) Let each person be מתנה
- (1) first that if his first בהמה was a תם and was כשר as פסח then he's מקדיש the second בהמה as מותר פסח
- (2) and second that if his first בהמה was a מום בעל מום and was פסול as פסח then he's מקדיש the second בהמה as his קרבן פסח
- b) רש"י on קשיא
- i) how could the מהלך have proposed this מקשן
- ii) it's a פשטות that a person can't be מקדיש a בהמה to be מותר פסח
- c) תירוץ
- i) the מקשן asked that
- (1) let each person be מקדיש a new בהמה as קרבן פסח
- (2) the result would automatically be that
- (a) if his first קרבן was a מום בעל מום and was פסול the new קרבן is a valid קרבן פסח
- (b) and if his original קרבן was a תם and was כשר the new קרבן is מותר פסח
- 5) ד"ה וניתי at מהרש"א
- a) רש"י didn't mean that the first half of the תנאי is that the person is מקדיש the בהמה as a מותר פסח
- b) Instead רש"י means the following מהלך that's similar to תוספות except that רש"י mentions the possible result that the בהמה becomes מותר פסח before the other possible result that the בהמה becomes קרבן פסח
- i) Let each person be מקדיש מתנה the second בהמה as a קרבן פסח
- ii) The result would automatically be that
- (1) ~~first that~~ if his first קרבן was a תם and was כשר as פסח then the second בהמה is מותר פסח
- (2) ~~and second that~~ if his first קרבן was a מום בעל מום and was פסול as פסח then ~~he's מקדיש~~ the second בהמה is his קרבן פסח
- 6) גמרא of the המשך
- a) תירוץ
- i) A קרבן can become מותר פסח only if at first it was הוקדש to be a קרבן פסח
- 7) Further גמרא of the המשך
- a) רש"י as explained by קשיא
- i) Let each of the five persons buy a מותר פסח from מוכרים
- (1) And be מתנה

(a) if his original פסח that day was בעל מום then the newly bought בהמה is his קרבן פסח

(b) if his original פסח was תם then the newly bought בהמה continues as מותר פסח

8) ד"ה ונטרחו at תוספות

a) קשיא

i) There is a מאן דאמר that a קרבן פסח that was הוקדש for קרבן פסח but wasn't brought as קרבן פסח – a מותר פסח – needs no עקירה and automatically becomes a קרבן שלמים

ii) So how can any one of the five say that if his original פסח that day was בעל מום then the newly bought פסח מותר that's a שלמים is his קרבן פסח

9) מהרש"א

a) קשיא on the קשיא of תוספות

i) ערב בזמנו on ערב פסח and קודם זמנו עקירה is needed כולי עלמא agree that עקירה פסח and that without עקירה the קרבן פסח continues to have a דין of קרבן פסח

b) תירוץ to explain the קשיא of תוספות

i) קרבן פסח in its קשיא assumes that since the מוכרים were יוצאין ידי חובתן for קרבן פסח the case counts as לאחר זמנו for the מותר פסח

10) מהרש"א of המשך תוספות as explained by

a) תירוץ to the קשיא of תוספות

i) although the מוכרים were יוצאין ידי חובתן

ii) still

(1) one of the five buyers will be יוצא ידי חובתו with a בהמה that a מוכר is selling to him

(2) so the case counts as בזמנו where כולי עלמא agree that בעי עקירה

11) גמרא of המשך

a) Here are three similar תירוצים similar to the earlier תירוץ of נותר on why it's not possible for the five to buy מותר פסח and then to set out the תנאי we mentioned earlier

i) First תירוץ

(1) The five won't be able to do סמיכה as is needed for שלמים

(2) Because the קרבן פסח might be פסח and there is no סמיכה for פסח

ii) Second תירוץ

(1) The five won't be able to do 'ב' מתנות שהן ד' as is needed for שלמים

(2) Because the קרבן פסח might be פסח and there is only one מתנה

iii) Third תירוץ

- (1) The five won't be able to do זריקת הדם as is needed for שלמים
- (2) Because the קרבן might be פסח and needs שפיכה
- b) תירוץ to the third קשיא
- i) let the five do שפיכה for the קרבן
- ii) because שלמים for which there is שפיכה is כשר
- c) תירוץ
- i) דיעבד כשר and is אסור לכתחלה for שלמים שפיכה
- 2) ד"ה הני מילי בדיעבד at תוספות
- a) Part 1 as explained by מהרש"א
- i) The same קשיא and תירוץ that the גמרא applies to שפיכה also applies to נותר and מתנות סמיכות
- ii) Namely that
- (1) Although to apply the דינים of פסח to קרבן שלמים isn't פוסל the שלמים בדיעבד פוסל
- (2) שלמים to apply these דינים it's אסור לכתחלה
- b) Part 2
- i) קשיא
- (1) Why is it that
- (a) because of a ספק that the קרבן each of the five brings is שלמים and it's קרבן פסח of דינים to apply to it שלא כהוגן
- (b) we cause the person whose קרבן פסח was a בעל מום to be חייב כרת
- ii) תירוץ
- (1) four of the five persons brought a פסח תם and their קרבנות now have a דין שלמים
- (2) Better that one person be חייב כרת than that רוב improperly treat a שלמים as פסח
- 3) מהרש"א
- a) קשיא
- i) why don't all five treat the קרבן as שלמים
- ii) So that קרבן would be acting properly for their קרבן that's שלמים
- b) תירוץ בדוחק
- i) the reverse of what the גמרא says for שלמים isn't true for פסח
- ii) namely if פסח is treated as שלמים the פסח is פסול even בדיעבד

תד"ה אלא אי אמרת דלא אמנינהו

בד"ה א"א דלא אמנינהו כו' א"א ב דחשיב כאלו אמנינהו מעיקרא דאין צריכין מינוי כו' עכ"ל ובבנים קטנים איירי ומעיקרא דפריך ש"מ יש ברירה ה"מ לשנויי בפשיטות כדלעיל אר"ז שה לבית מ"מ אלא דקשיא לי' לתלמודא דלמה א"ל אבוהון הכי וקאמר כדי לזרזן כו' והכי איתא פ' אין בין המודר ע"ש:

1) משנה

- a) "האומר לבניו הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים"
- b) זוכה הראשון ומזכה את אחיו עמו

2) גמרא

- a) קשיא
 - i) Presumably אב was מונה only the בן who in the end would be עולה ראשון
 - ii) יש ברירה that שמע מינה
- b) גמרא of ר' יוחנן תירוץ
 - i) אב was מונה all of the בנים
 - ii) He said "מי שיעלה ראשון" only לזרזן
- c) מסכת נדרים in תירוץ
 - i) אב wasn't מונה any of the בנים
 - ii) The בנים were קטנים and no מינוי is needed for them based on a מימרא that שה דאורייתא isn't לבית אבות
 - iii) The דאורייתא of פרטים שה לבית אבות aren't relevant here

3) מהרש"א as explained by תוספות

- a) our גמרא agrees with the גמרא in נדרים that אב wasn't מונה any of the בנים and the מינוי deals with בנים קטנים who need no מינוי
- b) the גמרא here says there was מינוי only in the sense that בנים קטנים count as if there is מינוי

4) מהרש"א

- a) קשיא
 - i) Then when the גמרא asked that דיחשיב מינה why didn't the גמרא answer that the משנה deals with קטנים and all count as מנוין
- b) תירוץ
 - i) the גמרא in fact means to give this answer
 - ii) But the גמרא needs first to explain that it's because כדי לזרזן that אבוהון said מי מנוין שיעלה ראשון even though all counted as מנוין

דף פט:

תד"ה ומאחר דלא

[דף פט עמוד ב] בד"ה ומאחר דלא כו' אא"ב דעשייתו מועלת א"ש דקנסינן ליה כו' עכ"ל פי' לדבריהם דאי עשייתו מועלת א"ש דקנסינן למוכר שיפסיד מעותיו שיפלו לנדבה כדי שלא ירגיל לעשות כן (לקנות) [למכור] קרבנות (של אחר) [לאחר] אבל כיון דלא עשה ולא כלום אמאי קנסינן ליה ומשני דמ"מ קנסינן ליה ר"ל לקונה כמו שפירש"י וק"ל:

1) ברייתא

a) המוכר עולתו ושלמיו לא עשה ולא כלום ומעות כל שהן יפלו לנדבה

2) מהרש"א and תוספות as explained by גמרא

a) קשיא

i) Presumably we're קונס the מוכר when we say that the מעות go to הקדש

ii) But if the sale isn't valid the קרבנות still belong to the מוכר so there's no קנס to him

b) תירוץ

i) it's the לוקה we're קונס – his מעות are נופל לנדבה even though he's not מכופר with the קרבן

ii) We do this to deter the לוקה from again trying to buy קרבנות from other persons

דף צ.

גמרא בעצים לצלייתו כ"ע ל"פ דכיון דתקנתא דפסח

[דף צ עמוד א] גמרא בעצים לצלייתו כ"ע ל"פ דכיון דתקנתא דפסח כו' מיהו אי לאו קרא מהיות משה ה"א דלאו כפסח דמי וכה"ג כתבו התוס' לקמן ונראה דלהך לישנא לכ"ע החייהו לשה קנה צרכיו מן המעות ופליגי רבי ורבנן איזה דבר מקרי צרכיו דכגוף פסח הוא וק"ל:

- 1) מהרש"א as explained by ברייתא
a) אם ימעט הבית מהיות משה
i) are דורש רבנן – a person who brings a פסח קרבן can for payment be ממנה another on the קרבן so long as the person who brings the קרבן uses the payment to buy פסח קרבן צרכי
ii) because על מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן
b) רבנן disagrees with רבי
- 2) רבנן and רבי – the מחלוקת between גמרא
a) One מאן דאמר says that
i) both רבי and רבנן agree that a person can use the payment to buy עצים for צלייתו of the פסח קרבן because this counts as a צורך for the פסח קרבן whose גוף is physically נצלה on the עצים
ii) רבי goes further and says that the payment can also be used to buy מצה ומרור עצים לצלייתו as much as פסח קרבן of the גוף that aren't צרכים that affect the גוף of the פסח קרבן as much as וכו'
- 3) גמרא of the ביאור – מהרש"א
a) If it weren't for לשה החייהו we wouldn't have allowed payments to be made even for עצים לצלייתו because עצים don't count as the גוף of the קרבן and are only a צורך of the פסח קרבן
b) The פסוק teaches that payments may be made for קרבן פסח because דעתן לכך when the פסח קרבן is brought and once we know that דעתן לכך we can accept that תוספות ד"ה החי' – על מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן a similar approach for a different שיטה in רבי the details of which aren't relevant here
c) רבי and רבנן are מחולק on what things count as צרכיו of the גוף of the פסח קרבן for which it can be said that דעתן לכך

דף צ:

תד"ה עד שיכלו

[דף צ עמוד ב] תוס' בד"ה עד שיכלו כו' ואי הוה אמרי' שמכל מעות שבשופר קונה קינין יחד כו' עכ"ל ומטעם דיש ברירה הוה א"ש וק"ל:

1) גמרא

- a) who are נשים who are מוחסר כפורי לידה can pay for the needed קן of two עופות by giving money to a בית דין של כהנים who put the money into a שופר and use the money to buy מוכרים עופות from various

2) תוספות

- a) מהרש"א as explained by קשיא

i) Now

- (1) If all the money in the שופר is paid to one מוכר it's possible that the money for each אשה happened to buy both עופות for that אשה
- (2) And based on ברירה we can make the assumption that this occurred

ii) But

- (1) If the money was split among different מוכרים and money for one עוף could have been paid to one מוכר and money for the second עוף could have been paid to a different מוכר
- (2) אנן סהדי that it can't be that the money paid by an אשה happened to buy both עופות for that אשה
- (3) And ברירה is of no avail in a case of אנן סהדי

תד"ה בשמיני פשיטא

בד"ה בשמיני פשיטא אמתני' דקתני זב שוחטין עליו בח' ליכא למפרך כו' עכ"ל ר"ל
אמתני' דזב וה"ה אמתניתין דזבה גופה דקתני בסיפא והזבה שוחטין עליה בח' ואהא תירצו
דבמתניתין משום אגב רישא קתני לה בזב משום ב' ראיות דברישא וכן בזבה משום אגב
שומרת יום כנגד יום ולא פריך פשיטא אלא אברייתא דלא תני בה אלא הך מלתא לחודה
והזבה שוחטין עליה בח' וק"ל:

דף צא.

תד"ה עשרה ואין יכולין לאוכלו

[דף צא עמוד א] בד"ה עשרה ואין יכולין לאוכלו כו' בהא מודה אפי' רבי יהודה כו' עכ"ל לעיל אמתניתין דקתני נמי בכה"ג אפילו חבורה של מאה שאינן כו' ה"ל למימר הכי דמודה בהא אפילו ר"י כו' ואפשר דלמתניתין ודאי משמע דלאו אסוקי מלתא דרבי יוסי היא אלא סתמא היא אתיא ככ"ע וכההיא דקתני נמי בסיפא ואין עושין חבורת נשים כו' דאתי ככ"ע כדמוכח לקמן אבל בברייתא הוה משמע דאסוקי מלתא דרבי יוסי היא ולכך הוצרכו למימר דאינו כן אלא דר"י מודה מדקתני לעיל {להך דמאה וכו'} סתמא דמתני' {ומפרשי תוספות טעמא} שלא יביאוהו לידי פסול וק"ל:

1) משנה

a) Part 1

i) אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי ר' יהודה ור' יוסי מתיר

b) Part 2

i) ואפילו חבורה של מאה שאינן יכולין לאכול כזית אין שוחטין עליהן

c) Part 3

i) ואין עושין חבורות נשים ועבדים וקטנים

2) ברייתא

a) Part 1

i) אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי ר' יהודה

b) Part 2

i) ור' יוסי אומר יחיד ויכול לאוכלו שוחטין עליו עשרה ואין יכולין לאכלו אין שוחטין עליהן

3) ברייתא on the ד"ה עשרה at תוספות

a) in part 2 of ר' יוסי and therefore agrees with שלא יביאוהו לידי פסול for חושש is ר' יהודה of the ברייתא that עשרה ואין יכולין וכו'

b) מהרש"א לא isn't relevant to this meaning of פסול לידי פסול

4) מהרש"א

a) קשיא

i) why didn't תוספות say the same for part 2 of the משנה regarding מאה וכו'

b) תירוץ

i) In the משנה

(1) it's משמע that the reference to ר' יוסי applies only to part 1 and that part 2 is stated בסתמא and so applies for עלמא כולי including ר' יהודה in order that שלא יביאוהו לידי פסול

(2) the same as it's משמע later in the גמרא that part 3 is also stated בסתמא for כולי עלמא

- ii) But the ברייתא says בהדיא that it's ר' יוסי who says part 2 and that's why תוספות needs to make clear that ר' יהודה agrees with ר' יוסי in the ברייתא the same as he agrees with ר' יוסי in the משנה

דף צא:

תד"ה איש ולא קטן

[דף צא עמוד ב] בד"ה איש ולא קטן כו' ובפ' מי שהיה משמע דנפקא לן מקרא אחריונא כו' עכ"ל דבריהם אינן מובנין לי דר' נתן הוא דסבר הכי דשני תשלומין דראשון הוא אבל הכא רבי יוסי ע"כ כר' ס"ל כפירש"י ותוס' ואליביה שני רגל בפני עצמו הוא ושפיר אצטריך ליה לר"י למעט מאיש קטן שהגדיל בין ב' פסחים מיהו רבי לקמן ס"ל דקטן שהגדיל בשני חייב דרגל בפני עצמו הוא ולא ממעט לי' מאיש וק"ל:

- 1) תוספות as explained by גמרא
 - a) ר' יוסי relies on "איש ולא קטן" to derive that קטן שהגדיל בין שני פסחים doesn't bring a פסח ראשון because פסח שני isn't a עצמו בפני רגל but is תשלומין for פסח שני that occurred before the קטן הגדיל
- 2) תוספות of המשך to the הקדמה
 - a) קטן שהגדיל בין שני פסחים on דף צג. at ברייתא
 - i) "כי קרבן ד' לא הקריב" פסוק because פסח שני needs to bring a קטן – רבי deals with פסח שני and teaches that פסח שני is a עצמו בפני רגל
 - ii) "כי קרבן ד' לא הקריב" doesn't deal with פסח שני because פסח שני doesn't bring a קטן – ר' נתן and in fact פסח שני is a תשלומין for ראשון and isn't a עצמו בפני רגל
- 3) תוספות
 - a) קשיא
 - i) Then why does ר' יוסי in our סוגיא need to rely on "איש ולא קטן"
- 4) מהרש"א
 - a) קשיא to the קשיא of תוספות
 - i) ר' יוסי agrees with רבי that לא הקריב כי רבי explains that ד"ה כתיב at רש"י deals with פסח שני that's a עצמו בפני רגל
 - ii) So it's understandable that were it not for "איש ולא קטן" ר' יוסי would have held that פסח שני קטן שהגדיל בין שני פסחים would bring פסח שני
 - b) By the way note that רבי isn't דורש that איש ולא קטן and רבי in fact holds that קטן פסח שני needs to bring a פסח שני שהגדיל בין שני פסחים

תד"ה איש זוכה ואין קטן זוכה

בד"ה איש זוכה כו' וכ"ת מהכא קי"ל דאין שליחות כו' עכ"ל ק"ק דודאי למאי שכתבו התוס' לעיל לפי סוגיא דהכא דשליחות נפקא לן מדר"י בן קרחה דכתיב ושחטו את הפסח כל קהל וגו' ולא אימעיט מיניה קטן אצטריך איש שה למעט קטן מזכייה מטעם שליחות אבל לפי הסוגיא דהתם דבפ"ב דקדושין דיליף שליחות מאיש שה הא אימעיט קטן משליחות ול"ל הא דרבי יצחק למעט קטן מזכייה מאיש לפי אכלו הא כיון דאין לו שליחות אין לו זכייה דזכייה מטעם שליחות הוא ויש ליישב בדוחק ודו"ק:

1) גמרא

- a) from "איש זוכה on behalf of others based on שליחות but a קטן can't be זוכה for others

גמרא דידן לר' יצחק	ויקחו להם איש שה לבית אבות	קטן אין לו זכי' לזכות לאחרים
--------------------	----------------------------	------------------------------

2) תד"ה אי נמי

a) קשיא

- i) why in קידושין does the גמרא need to derive that קטן can't be זוכה for others from "איש לפי אכלו תכוסו"

גמרא דידן לר' יצחק	ויקחו להם איש שה לבית אבות	קטן אין לו זכי' לזכות לאחרים
קידושין	איש לפי אכלו תכוסו	קטן אין לו זכי' לזכות לאחרים

b) תירוץ

i) in our גמרא

- (1) we derive שליחות both for a גדול and a קטן from a לימוד by קרחה בן יהושע בן קרחה "ושחטו את הפסח כל קהל עדת ישראל" based on
- (2) And that's why "ויקחו להם איש שה" is available to be ממעיט that קטן can't be זוכה for others

ii) in קידושין

- (1) the גמרא derives שליחות for a גדול from "ויקחו להם איש שה" so this פסוק isn't available to teach that a קטן can't be זוכה others
- (2) and that's why the גמרא needs to derive the מיעוט for זכי' by a קטן for others from "איש לפי אכלו"

קטן אין לו זכי' לזכות לאחרים	שליחות	
	בין לגדול בין לקטן מן ושחטו את הפסח כל קהל עדת ישראל	גמרא דידן לר' יהושע בן קרחה
ויקחו להם איש שה לבית אבות		גמרא דידן לר' יצחק
	שליחות לגדול מן ויקחו להם איש שה לבית אבות	קידושין
איש לפי אכלו תכוסו		קידושין

3) מהרש"א

a) קשיא

i) We've established that the וּשְׁחַטּוּ אֶת הַפֶּסֶחַ שְׁלִיחוֹת derives from סוגיא here both for גדול and קטן

(1) it follows that the מיעוט from "ויקחו להם איש שה" is needed to teach that although a קטן can be a שליח still he can't use that שליחות to be זוכה for others

ii) but for the גמרא in קידושין

(1) "ויקחו להם איש שה" teaches שליחות only for a גדול while a קטן has no דין שליחות at all

(2) why does the גמרא there need a separate לימוד to teach that a קטן can't use שליחות to be זוכה for others

תד"ה ר' שמעון נמי סבר לה כר' יוסי

בד"ה ר"ש נמי סבר לה כר"י תיממה כו' עכ"ל למאי דסבר הכא דר"ש כר"י ס"ל ניהא דהוצרך לשנויי הכא א"כ נכתוב רחמנא לפי אכלו כו' אבל התם בפ"ב דקידושין קשה דפריך נמי כי הכא ומשני דס"ל אין שוחטין פסח על היחיד אמאי לא משני כי הכא אפילו לר' יוסי ודו"ק:

1) ברייתא דף צא.

דכתיב לא תוכל לזבח את הפסח באחד דתרתוי שמעית מינה	במת יחיד בלא תעשה אין שוחטין את הפסח על היחיד	ר' יהודה
במת יחיד בלא תעשה מדכתיב לא תוכל לזבח את הפסח באחד וסמך על איש לפי אכלו שלא למידרש עוד דר' יהודה דאין שוחטין את הפסח על היחיד אלא דינא דשוחטין על היחיד	במת יחיד בלא תעשה שוחטין את הפסח על היחיד	ר' יוסי א' לגבי במת יחיד
דכתיב לא תוכל לזבח את הפסח באחד	במת יחיד בלא תעשה	ר' שמעון א' לגבי במת יחיד
דכתיב איש לפי אכלו	אין שוחטין על אשה	ר' שמעון ב' לגבי אשה
דכתיב במכסת נפשות ואפילו אשה	שוחטין על אשה	ר' יוסי ב' לגבי אשה

2) גמרא

a) קשיא

- i) Since ר' יוסי agrees with ר' שמעון that במת יחיד is בלא תעשה
- ii) presumably ר' שמעון agrees with ר' יוסי that איש לפי אכלו teaches that אין שוחטין and it follows that איש לפי אכלו isn't available to teach על היחיד על אשה
- iii) so how is it that ר' שמעון ב' derives אין שוחטין על אשה from איש לפי אכלו

b) תירוק of the גמרא here

- i) the extra – שוחטין את הפסח על היחיד would have been enough to teach אין שוחטין על אשה is available to teach that

דכתיב לא תוכל לזבח את הפסח באחד דתרתוי שמעית מינה	אין שוחטין את הפסח על היחיד במת יחיד בלא תעשה	ר' יהודה
דכתיב לא תוכל לזבח את הפסח באחד וסמך על איש לפי אכלו שלא למידרש כר' יהודה דאין שוחטין את הפסח על היחיד	שוחטין את הפסח על היחיד במת יחיד בלא תעשה	ר' יוסי א' לגבי במת יחיד
דכתיב לא תוכל לזבח את הפסח באחד וסמך על איש לפי אכלו שלא למידרש כר' יהודה דאין שוחטין את הפסח על היחיד	שוחטין את הפסח על היחיד במת יחיד בלא תעשה	ר' שמעון א' לגבי במת יחיד
וסמך על איש לפי אכלו למילף דאין שוחטין על האשה	אין שוחטין על אשה	ר' שמעון ב' לגבי אשה
במכסת נפשות ואפילו אשה	שוחטין על אשה	ר' יוסי ב' לגבי אשה

c) מסכת קידושין in גמרא תירוק

- i) It's not necessarily so that ר' שמעון ר' agrees with ר' יוסי that שוחטין את הפסח על היחיד
- ii) ר' in fact holds that שוחטין את הפסח על היחיד because he agrees with ר' תרתי משמע על לא תזבח יהודה
- iii) It follows that ר' שמעון ר' is available for ר' to teach that שוחטין על האשה

ר' יהודה	אין שוחטין את הפסח על היחיד במת יחיד בלא תעשה דתרתי שמעת מינה	דכתיב לא תוכל לזבח את הפסח באחד
ר' יוסי א' לגבי במת יחיד	שוחטין את הפסח על היחיד במת יחיד בלא תעשה	דכתיב לא תוכל לזבח את הפסח באחד וסמך על איש לפי אכלו שלא למידרש כר' יהודה דאין שוחטין את הפסח על היחיד אלא דינא דשוחטין על היחיד
ר' שמעון א' לגבי במת יחיד	אין שוחטין את הפסח על היחיד במת יחיד בלא תעשה	דכתיב לא תוכל לזבח את הפסח באחד וס"ל כר' יהודה דאין שוחטין את הפסח על היחיד דשמעת מינה תרתי
ר' שמעון ב' לגבי אשה	אין שוחטין על אשה	וניחא דאיש לפי אכלו מופנה למילף דאין שוחטין על האשה
ר' יוסי ב' לגבי אשה	שוחטין על אשה	במכסת נפשות ואפילו אשה

- d) Note by the way that תוספות here in effect asks why the גמרא here doesn't use the קידושין of the גמרא in מהלך

3) מהרש"א

a) קשיא

- i) Once the גמרא in קידושין says that ר' שמעון ר' can hold that שוחטין את הפסח על היחיד
- ii) Why doesn't the גמרא say the same for ר' יוסי ר' as in the next table so that שוחטין על לא תזבח יהודה ר' יוסי ר' in fact agrees with ר' on this נקודה

ר' יהודה	אין שוחטין את הפסח על היחיד במת יחיד בלא תעשה	דכתיב לא תוכל לזבח את הפסח באחד דתרתי שמעת מינה
ר' יוסי א' לגבי במת יחיד	אין שוחטין את הפסח על היחיד במת יחיד בלא תעשה	דכתיב לא תוכל לזבח את הפסח באחד ולא דריש איש לפי אכלו כל עיקר ולכן ס"ל כר' יהודה דאין שוחטין את הפסח על היחיד
ר' שמעון א' לגבי במת יחיד	אין שוחטין את הפסח על היחיד במת יחיד בלא תעשה	דכתיב לא תוכל לזבח את הפסח באחד ולא דריש איש לפי אכלו לדהכי ולכן ס"ל כר' יהודה דאין שוחטין את הפסח על היחיד
ר' שמעון ב' לגבי אשה	אין שוחטין על אשה	וניחא דאיש לפי אכלו מופנה למילף דאין שוחטין על האשה
ר' יוסי ב' לגבי אשה	שוחטין על אשה	במכסת נפשות ואפילו אשה

דף צב.

רש"י ד"ה אין מביאין

[דף צב עמוד א] בפרש"י בד"ה אין מביאין כו' ובד"ה דרך כו' מילת זכריו ועבדיו כו' וליכא למימר משום כרת דערל זכר כו' וקטן לאו בר כרת הוא עכ"ל ר"ל דליכא לפרושי בלאו פסח משום כרת דערל דהא מילה גופיה אינו דוחה שבת אלא בקטן בן ח' ולא בר כרת לא הוא ולא אביו אבל ערל גדול דבר כרת הוא מילה גופיה אינו דוחה שבת וליכא לפרושי נמי בערל גדול ומשום פסח דמילתו מעכבת כדאמרי' בפ' א"ד ערל שלא מל בע"פ ענוש כרת משום פסח היינו דוקא בע"פ שחל בחול אבל בע"פ שחל בשבת אף על פי שהערל הוא בכרת משום פסח אינו דוחה שבת כמו שאינו דוחה שאר שבתות אף על פי שהוא בכרת דלאו מילה בזמנה הוא אבל מילת זכריו ועבדיו איירי בזמנו דהיינו בח' ושפיר דוחה המילה שבת ומשום כרת דפסח לא העמידו דבריהם מלהביאו דרך תצירו כו' ודו"ק:

1) גמרא

a) it's רבנן because שבת on רשויות דרבנן through ברית מילה for איזמל to carry an אסור it's רבנן העמידו דבריהם במקום כרת

2) מהרש"א as explained by רש"י

a) The ערב פסח שחל on זכר קטן למול בזמנו בן ח' ימים who has a גמרא refers to a person and the כרת דפסח there's even though פסח קרבן פסח מעכב the person from bringing כרת דפסח

b) שאלה

i) Maybe the גמרא refers to כרת דמילה for an ערל גדול on any שבת

c) תשובה

i) Can't be

(1) is שבת only for a בזמנו who's and in that case מילה גופה there's no כרת דמילה for the קטן or for his father

(2) And isn't שבת דוחה even מדאורייתא for a גדול even though he's בכרת דמילה

d) שאלה

i) Maybe the גמרא deals with an ערל גדול on שבת where there's both ערב פסח שחל בשבת and כרת דפסח כרת דמילה

e) תשובה

i) isn't שבת דוחה for כרת דמילה the same as מדאורייתא even שבת isn't כרת דפסח and this דין doesn't change where there is both כרת דפסח and כרת דמילה

רש"י ד"ה מצורע שטבל וד"ה יבא עשה

בד"ה מצורע שטבל כו' ובד"ה וראה כו' וטובל לקריו דלצרעתו טבל מאתמול כו' עכ"ל היינו טבילה דאורייתא {ד} לא בעי אלא לקריו ולא לצרעתו שכבר טבל מאתמול אבל טבילה דרבנן בעי נמי לצרעתו דמחוסר כפורים בעי טבילה לקודש כפרש"י במתניתין וק"ל:

בד"ה יבא עשה כו' אף על פי שענוש כרת כו' והתירו הכתוב דכתיב לפני ה' הותרה לו אף לקריו עכ"ל ואין להקשות לפי זה מה"ט בלא עשה דפסח שיש בו כרת נמי יכנס טבול יום זה להר הבית כיון דע"כ הותר לצרעתו הותר נמי לקריו די"ל דמחוסר כפורים א"א בע"א ליכנס ידיו לפני ה' אבל טבול יום אפשר לתקן להמתין עד למחר שיהיה לו הערב שמש לטבו"י וק"ל:

תד"ה גבי פסח לא העמידו דבריהם

תוס' בד"ה גבי פסח לא כו' משום דיש קדשים דמצותן נמי עוברת כגון תודה כו' עכ"ל מיהו לקמן גבי בית הפרס דמחלק בין עושי פסח לאוכלי תרומה משום דלא העמידו דבריהם במקום כרת קשה אמאי לא קאמר דפסח מצוה עוברת משא"כ אוכלי תרומה שיכול להמתין ולהקיף יום או יומים עד שיגיע לתרומה ואוכלה כפרש"י לקמן ויש ליישב ודו"ק:

1) גמרא

- a) אנינות דלילה where there is אוסר אכילת קדשים to be מעמיד דבריהם במקום עשה were רבנן
- b) But the where אוסר אכילת קרבן פסח to be במקום כרת in a מעמיד דבריהם weren't רבנן there is אנינות דלילה

2) תוספות

- a) קשיא
 - i) why not say more simply that
 - (1) we apply the דין דרבנן to קדשים that can be eaten the next day so that קדשים isn't a "מצוה עוברת"
 - (2) we don't apply the דין דרבנן to פסח that can be eaten only on ליל ט"ו ניסן and is a מצוה עוברת
- b) תירוץ
 - i) מצוה עוברת can also be קדשים
 - ii) for example תודה also can't be eaten after the לילה of אנינות

3) גמרא

- a) In a בית הפרס the רבנן weren't פסח כרת דפסח but were מעמיד דבריהם במקום כרת עוברת משום דלא העמידו דבריהם במקום אוכלי תרומה

4) מהרש"א

- a) קשיא
 - i) קשיא here should have asked its earlier תוספות
 - ii) why not say more simply that
 - (1) we apply the דין דרבנן to תרומה that can be eaten the next day or later so that תרומה isn't a "מצוה עוברת"
 - (2) we don't apply the דין דרבנן to פסח which is a מצוה עוברת because it can only be eaten that night

תד"ה טבול יום

בד"ה טבול יום כו' וי"ל דטמא מת אפילו בחיל גזרו כו' עכ"ל וחצר החדשה לא משמע חיל אלא עזרת נשים דקרי לה חצר בקרא ויביאני אל החצר החיצונה וק"ל:

בא"ד ולא נקט טבול יום דשאר טמאים רבותא נקט כו' עכ"ל ר"ל דשאר טמאים היינו טבול יום דטמא מת וטמא שרץ דמדאורייתא מותרין ליכנס למחנה לוייה כדאמרינן פרק א"ד ולא ידענא מהיכא פסיקא להו טבול יום דטמא מת ושרץ נמי גזרו בהו דלא יכנסו לעזרת נשים דאימא דלא גזרו אלא בטבול יום דקרי וזב משום דהטמא גופיה אסור בכל מחנה לוייה אבל טמא מת ושרץ דמותרין במחנה לוייה מדאורייתא לא גזרו בטבול יום דידהו כדמשמע מהך דמתניתין דכלים דלא גזרו אלא בטמא מת גופיה ודו"ק:

הדרן עלך האשה